

Hindrer opplæring i tverrfaglig samarbeid

Kristin Frisch Moe

Heidi Brautaset

Agathe Syrdal Aanderaa

alle psykologspesialister og lærere ved Regionsenteret for barn og unges psykiske helse (RBUP)

Psykologforeningen bør revurdere kravet om at all spesialistundervisning skal skje i psykologene grupper. Det står i veien for opplæring i tverrfaglig samarbeid.

Psykologer som hjelper barn, unge og deres familier, må samarbeide med andre profesjoner og instanser. Forventninger om samarbeidskompetanse gjenspeiles i Psykologforeningens retningslinjer for spesialistutdanning i barne- og ungdomspsykologi.

I januarnummeret av Psykologtidsskriftet presenterer Stige og medforfattere en forskningsartikkel som blant annet tar for seg hva ansatte i psykisk helsevern for barn og unge opplever som særlig utfordrende. Her er samarbeid med foresatte og samarbeidspartnere blant situasjonene som peker seg ut (Stige et al., 2023). Dette er i tråd med vår erfaring.

Samarbeid med kun psykologer

Ved RBUPs spesialistundervisningsprogram tilbys undervisning i tverrfaglighet og samhandling (TS) i grupper bestående av alle profesjonene i barne- og ungdomsfeltet. Leger, pedagoger, barnevernspedagoger, sosionomer, helsesykepleiere og psykologer fra kommunal sektor og spesialisthelsetjenesten sitter sammen i gruppene og drøfter felleseie i spesialistutdanningen, samarbeid. Psykologforeningen krediterer imidlertid ikke opplæring i tverrfaglige grupper som del av spesialistutdanningen.

Konsekvensen er at psykologene fratras en læringsmulighet som potensielt har stor verdi i deres kliniske arbeid med barn og unge

Psykologforeningen oppmuntrer altså til at psykologene blir undervist i samarbeid med andre profesjoner og instanser, men bare så lenge undervisningen skjer i grupper bestående av kun psykologer.

Dette kravet mener vi står i kontrast til tilgjengelig kunnskap og erfaring fra hvordan tverrfaglig samarbeidskompetanse best utvikles. Konsekvensen er at psykologene fratras en læringsmulighet som, etter vår mening, kunne speilet den faktiske kompleksiteten i feltet der ute bedre.

Konsekvensen er at psykologene fratras en læringsmulighet som potensielt har stor verdi i deres kliniske arbeid med barn og unge

Samarbeid om barn og unge

Kravene til samarbeid i barne- og ungdomsfeltet er økende. Pasientforløpene og de nye kravene til tverretatlige samarbeid forutsetter at psykologen står trygt i sin egen profesjonsrolle, har kunnskap

om andre instansers muligheter og begrensninger, og ikke minst har ferdigheter i å skape samarbeid rundt dem vi skal hjelpe. Ferdigheter i å etablere og vedlikeholde terapeutisk allianse i barne- og ungdomsfeltet innebærer også å danne gode arbeidsrelasjoner til systemet rundt barnet eller ungdommen.

Samarbeidskompetanse handler om å opprette trygge behandlingsrelasjoner til foreldre og hver av de ulike instansene rundt barnet. Det handler også om å bidra til god lagånd på samarbeidsmøter, og å skape endring når systemet rundt barnet låser seg. Et eksempel er når alle instansene peker på hva andre kan gjøre, fremfor hva de selv kan bidra med.

Kan øves opp

Det er støtte i forskning for at dynamikken i helseinstitusjoner bedres når samhandlingskompetanse læres tverrfaglig. Helsearbeidere i disse organisasjonene opplever større personlig utvikling, og anerkjennelsen overfor andre fagpersoners bidrag øker (Sørensen et al., 2018; Forsetlund et al., 2019).

Løvereide med flere (2020) skriver om hvordan å lære å samarbeide best foregår i en vekslings mellom «profesjonsrener» og tverrfaglige grupper. Psykologforeningens krav om at opplæring i samarbeid skal skje i grupper bestående av kun psykologer, står i kontrast til denne kunnskapen.

Læringsmulighetene

Det er åpenbare utfordringer med tverrfaglige grupper. Psykologer kan oppleve at de blir stilt til ansvar av de andre profesjonene. Kanskje handler dette om forestillinger om allvitenhet eller omnipotens knyttet til psykologprofesjonen. Forestillingene kan gjøre seg gjeldende, også uten å bli direkte adressert. I gruppeprosesser preget av idealisering eller devaluering vil ofte status og hierarki bli dominerende temaer. Slike temaer må gruppa få støtte i å utforske og utfordre. Gruppene kan også preges av høy grad av engstelse. Dette kan henge sammen med at deltakerne blir opptatt av selv å fremstå kompetente.

Når håndteringen av egen profesjonelle selvfølelse tar for stor plass, kan det komme i veien for å lytte og lære av andre. Samtidig er disse utfordringene en del av de problemstillingene psykologer faktisk forholder seg til på arbeidsstedet sitt. Når gruppene lykkes i å utforske erfaringene som deles, kan åpenhet, nysgjerrighet og ydmykhet kultiveres, og deltakerne kan faktisk lære av hverandre.

Modulen tverrfaglighet og samarbeid (TS) er ikke godkjent av Psykologforeningen og kommer på toppen av det obligatoriske programmet for psykologene som går i spesialisering her. Det er høyt arbeidspress på unge psykologer, og vi opplever i økende grad at psykologene i spesialisering ikke deltar i TS-undervisning. Konsekvensen er at psykologene fratras en læringsmulighet som potensielt har stor verdi i deres kliniske arbeid med barn og unge.

Vår mening er at Psykologforeningen bør revurdere kravene om at all spesialistundervisning skal skje i «psykologrener» grupper, og åpne opp for at undervisning i tverrfaglige grupper kan godkjennes når innholdet omhandler tverrfaglig samarbeid i barne- og ungdomsfeltet.

Merknad: Ingen oppgitte interessekonflikter

Referanser

Forsetlund, L., Vist, G. E., Hove, L. & Aamlund, A. A. (2019). Tverrfaglige team i primærhelsetjenesten: en systematisk kartleggingsoversikt. Folkehelseinstituttet. <https://www.fhi.no/publ/2019/tverrfaglige-team-i-primarhelsetjenesten/>

- Løvereide, S., Moe, K. F., Grasmø, M., Stensdal, K., Panjkovic, S., Frantzen, H. & Kreyberg, E. (2020). Står tverrfagligheten på spill når vi skal løfte frem barn og unge? *Psykologisk.no*. <https://psykologisk.no/2020/06/star-tverrfagligheten-pa-spill/>
- Stige, S. H., Fjellheim, G., Elgen, I. & Visted, E. (2023). Krevjande situasjonar i psykisk helsevern for born og unge – behandlarar si erfaring med og haldning til målretta trening og virtuell røyndom. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 60(1), 8–15. <https://doi.org/10.52734/on55924C>
- Sørensen, M., Stenberg, U. & Garnweidner-Holme, L. A. (2018). Scoping Review of Facilitators of Multi-Professional Collaboration in Primary Care. *International Journal of Integrated Care*, 18(3), 13. <https://doi.org/10.5334/ijic.3959>